

Eesti puidukeemia perspektiivid

Seminar Eesti Teaduste Akadeemias 27. juunil 2017

Eesti üks suuremaid taastuvaid loodusressursse on mets. Suur osa sellest on meie ühisvara. Selle vara kasutamisel on seni suures osas keskendunud globaalsete väärtusahelate lihtsamatele ning tagasihoidlikku lisandväärtust pakkuvatele tegevustele, nagu ümarpuidu eksport või puidu kasutamine kütusena.

Kaasaegsete puidukeemia tehnoloogiate rakendamine võimaldaks Eestil liikuda vastavas väärtusahelas radikaalselt kõrgemale ning kordades suurendada ühiskonna tulu. Nende realiseerimiseks peame aga läbi ja lõhki mõistma vastavate tehnoloogiatega kaasnevaid riske, metsavarude seisu ja nende juurdekasvu võimalusi, ohtusid metsale endale ja teistele loodusväärtustele, aga ka silmas pidama metsa laiemat rolli ühiskonnas ja kultuuris.

Teaduste akadeemia kutsub metsanduse ja puidukeemia valdkondade strateegilisi osapooli (riigi esindajad, ettevõtjad, puidukeemia eksperdid, metsanduse ja looduskaitse spetsialistid, seotud valdkondade teadlased) arutlema metsa väärimisega seonduvate võimaluste ja riskide üle.

Seminari peamine eesmärk on saada kontsentreeritud faktipõhine ülevaade erinevate osapoolte argumentidest, identifitseerida lüngad meie teadmistes ning määratleda milliseid uuringuid või analüüse vajame strateegiliste otsuste tegemiseks.

Kesksed teemad:

- Puidu väärimine kui võimalus edeneda globaalses väärtusahelas.
- Puidu väärimise kaasaegsed tehnoloogiad.
- Mets, loodus ja ühiskond suurte plaanide kontekstis.

Peaettekandja on professor Per Engstrand (Kesk-Rootsi Ülikool). Ettekanded ja seisukohavõtted Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumilt, EST-FOR Invest OÜ-lt, Keskkonna-ministeriumilt, Eesti Looduse Fondilt, Tartu Ülikoolist, Maaülikoolist ja Tallinna Tehnikaülikoolist.

Paneeldiskussioonis arutlevad puidu väärimise ja puidukeemia perspektiivide, väljakutsete ja kitsaskohtade üle Jaan Kers, Toomas Kivimägi, Mart Loog, Aleksei Lotman, Priit Rohumaa, Andres Öpik.

Seminar on avalik. Olete väga oodatud!

Ärge unustage end registreerida (hiljemalt 26. juuniks 2017): *Siiri Jakobson* – tel: 631 1071 või siiri.jakobson@akadeemia.ee.

Esialgne ajakava

Buss Tartu–Tallinn väljub Vanemuise alumisest parklast kell 08.00; transpordisoovist palume eelnevalt teatada: *Ülle Sirk* – mob: 5116987 või *ylle.sirk@akadeemia.ee*; buss sõidab tagasi Tartusse pärast seminari lõppu.

10.30–10.50 Registreerimine, tervituskohv

10.50–12.00 PUIDU VÄÄRINDAMINE: ETTEVÖTJATE PLAANID, RIIGI SEISUKOHAD JA KEHTIVAD REEGLID

10.50–11.00 Avasõnad, Tarmo Soomere, Eesti Teaduste Akadeemia

11.00–11.15 Puit kui ressurss, Ando Leppiman, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Asekantsler Ando Leppiman on tehnikateaduste magister soojustehnika erialal. Asekantslerina koordineerib ta Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalas energeetika ning ehitus- ja elamuvaldkonnaga seotud küsimusi ning vastutab riigi seisukohtade koostamise ja kaitsmise eest nendes valdkondades.

11.15–11.40 Kasutamata võimalus Eesti metsatööstuses, Margus Kohava, EST-FOR Invest OÜ juhatause liige

Margus Kohaval on pikaajaline kogemus erinevate metsatööstusettevõtete planeerimisel, ehitamisel ja käivitamisel Eestis, Lätis ja Leedus. Tal on teadusmagistrikraad (*cum laude*) metsamajanduse alal 1992. aastast.

11.40–11.55 Suurtootmise keskkonnanõuded, Kaupo Heinma, Keskkonnaministeerium

Kaupo Heinma on loodusteaduste magister keskkonnakorralduse erialal. Osakonnajuhatajana kureerib ta keskkonnamõju hindamise ja strateegilise hindamise, keskkonnatasude, tööstusheite, keskkonnavastutuse, keskkonnaseire, jäätmekorralduse, hädaolukordade lahendamise, keskkonnaauditi, keskkonnajuhtimissüsteemide poliitika välja töötamist ja ellu viimist.

12.00–13.15 PUIDUTÖÖTLEMISE EESLIINITEADUS

12.00–13.00 *Modern trends in pulp technology development and is “clean” process is affordable*, Per Engstrand, Kesk-Rootsi Ülikool

Dr Per Engstrand on puidutöötlemise tehnoloogia professor Kesk-Rootsi Ülikoolis ja juhatab samas tööstuslike uuringute kolledžit FORIC (*Forest as a Resource Industrial Research College*). Tema uurimisvaldkonda iseloomustavad märksõnad: biorafineerimine, tselluloosi- ja paberitehnoloogia, kõrge tootlikkusega tehnoloogiad, energiasäästlikkus, puidukeemia.

13.00–13.15 Küsimused–vastused

13.15–13.55 Lõunapaus

14.00–15.30 SURVE METSALE JA LOODUSELE

14.00–14.20 Puidurafineerimistehase mõju keskkonnale tuleb põhjalikult hinnata, Virve Sõber ja Kuno Kasak, Tartu Ülikool ja Eesti Looduse Fond

Dr Virve Sõber on ökoloog, Tartu Ülikooli ökoloogia ja maateaduste instituudi teadur, keda huvitab ökosüsteemide toimimine. Dr Kuno Kasak on samas instituudis keskkonnatehnoloogia teadur fookusega heitvete problemaatikal.

14.20–14.35 Tselluloositehasega kaasnevad riskid säästlikule metsamajandusele, Raul Rosenvald, Eesti Maaülikool

Dr Raul Rosenvald on Eesti Maaülikooli metsakasvatuse vanemteadur, Eesti FSC standardi töörühma moderaator. Tema teadustöö on seotud säästva metsandusega, fookusega looduslähedasel metsade majandamisel.

14.35–14.50 Metsakasvatuse ja -kasutuse korraldamine, Mait Lang, Eesti Maaülikool ja Tartu Observatoorium

Dr Mait Lang jagab end Eesti Maaülikooli metsandus- ja maehitusinstituudi ja Tartu Observatooriumi vahel, töötades mõlemas vanemteadurina ning käsitledes võimalusi meie

metsaressursi hindamiseks ja parendamiseks ning metsaökosüsteemide jätkusuutlikkuse tagamiseks satelliitkaugseire ja matemaatilise modelleerimise kombineerimise kaudu.

14.50–15.05 Metsade ökosüsteemsed teenused ehk mets maastiku osana, Ülo Mander, Tartu Ülikool

Dr Ülo Mander on maastikuökoloog, üks maailma enim tsiteeritud teadlasi oma erialal, Tartu Ülikooli korraline professor ja geograafia osakonna juhataja. Peamised uurimisteemad: kasvuhoonegaaside vood ökosüsteemides, soode ja metsade süsiniku- ja lämmastikubilanss, põllumajanduslikest valglatest toitainete väljakanne ja selle leevendamine, ökotehnoloogilised abinõud maastike aineriingi reguleerimisel. Ülo Mander on kahekordne Eesti riikliku teaduspreemia laureaat.

15.05–15.25 Puidukeemia õpetamine Tallinna Tehnikaülikoolis, Tõnis Kanger, Tallinna Tehnikaülikool

Dr Tõnis Kanger on Tallinna Tehnikaülikooli loodusteaduskonna dekaan, keemia- ja biotehnoloogia instituudi professor, kahekordne Eesti riikliku teaduspreemia laureaat saavutuste eest orgaanilises keemias.

15.25–15.55 PANEELDISKUSSIOON

Esitatud materjali püüame kohapeal esmaselt üldistada ning formuleerida selle käsitlemise raamid ja soovitusel tippteadlaste, ettevõtjate, poliitikute ning majanduse ja looduskaitse ekspertide prisma läbi. Paneelis osalevad: Jaan Kers, Toomas Kivimägi, Mart Loog, Aleksei Lotman, Priit Rohumaa, Andres Öpik.

15.55–16.00 Seminari lõpetamine